

INHOUD

PROLOOG	xix
---------------	-----

I. DE KUNSTVRIJHEID ALS VRIJHEID VAN MENINGSUITING EN DE GRENZEN ERVAN

JAN VELAERS	1
-------------------	---

Hoofdstuk I. De kunstvrijheid wordt beschermd als vrijheid van meningsuiting	1
---	---

Hoofdstuk II. Geen “exceptio artis”, (g)een juridische definitie van kunst: de kunstvrijheid is voor beperking vatbaar	3
§ 1. Geen “exceptio artis”	3
§ 2. (G)een juridische definitie van kunst, tenzij een zeer open	4

Hoofdstuk III. De beperkingen moeten voldoen aan de voorwaarden	6
§ 1. De grondwettelijke beperkingsvoorwaarden	6
§ 2. De beperkingsvoorwaarden in het EVRM en het BUPO-verdrag	8

Hoofdstuk IV. De waardeschaal van de democratische samenleving: de kunstvrijheid versus de goede zeden, de religieuze gevoelens van gelovigen en de privacy	9
§ 1. De waardeschaal van de ‘democratische samenleving’ <i>in abstracto</i>	9
§ 2. De afweging <i>in concreto</i>	10
A. De kunstvrijheid en goede zeden (“Die drei Nächte” arrest EHRM Müller)	10
B. De kunstvrijheid en religieuze gevoelens van gelovigen (“Das Liebeskonzil” arrest EHRM, Otto Preminger Institut; “Visions of Ecstasy” arrest Wingrove) “Je vous salue Marie” en “The Last Temptation of Christ”)	15
C. De kunstvrijheid en het recht op eerbiediging van het privéleven (eer en goede naam, afbeelding) (“Apocalyps” arrest Vereinigung Bildender Künstler)	22

Hoofdstuk V. Besluit	24
II. KUNST EN STRAFRECHT	
JOËLLE ROZIE	27
Hoofdstuk I. Inleiding	27
Hoofdstuk II. ‘Strafrechtelijke kunst’: quid?	27
§ 1. De notie ‘kunst’ in het Belgisch Strafwetboek	27
§ 2. Graffiti is strafrechtelijk gezien bijna nooit kunst	33
§ 3. Strafrechtelijke grenzen aan erotische/pornografische kunst	37
§ 4. Kunst mag niet beledigend zijn	41
§ 5. Kunst mag niet racistisch zijn	42
§ 6. Kunst mag met het oog op de wegverkeersveiligheid niet verwarring- stichtend zijn	43
Hoofdstuk III. Specifieke tenlasteleggingen ter bescherming van het ‘rechtsgoed’ kunst	44
§ 1. Diefstal	44
§ 2. Heling	47
§ 3. Oplichting en bedriegerij	49
§ 4. Belediging in het raam van de kunstkritiek	50
§ 5. Namaking	50
Hoofdstuk IV. Ook strafrecht leidt tot kunst... ..	53
III. RECHTSZEKERHEID BIJ DE HANDEL IN KUNSTVOORWERPEN.	
Een wankel evenwicht tussen patrimoniumbescherming en bezits- bescherming	
VINCENT SAGAERT	55
Hoofdstuk I. Inleiding	55
Hoofdstuk II. De algemene bezitsbescherming van artikel 2279 B.W.: een inleiding	56
Hoofdstuk III. De bijzondere regeling inzake cultuuroederen als uitzondering op de bezitsbescherming	58
§ 1. Nationale bronnen ter bescherming van cultuuroederen	59

A.	Complexiteit van het institutionele kader	59
B.	Inhoudelijke uitwerking: het Topstukkendecreet	60
§ 2.	Internationale bronnen ter bescherming van cultuurgoederen	62
A.	De Haagse Conventie voor de Bescherming van Cultuurgoederen in geval van Gewapend conflict (1954) en het Eerste Protocol	62
B.	Het Unesco-Verdrag van 1970 betreffende de wijze waarop de onrechtmatige import, export en overdracht van cultuur- goederen kan worden verboden en verhinderd	63
C.	Het UNIDROIT-Verdrag betreffende gestolen of onrechtmatig geëxporteerde goederen (1995)	64
D.	De Europese Richtlijn 93/7/EEG van 15 maart 1993 betreffende de teruggave van cultuurgoederen die op onrechtmatige wijze buiten het grondgebied van een lidstaat zijn gebracht	65
E.	Artikel 1 Eerste Protocol bij het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden	68
	Hoofdstuk IV. De inwerking van het internationaal privaatrecht	70
	Hoofdstuk V. Besluit	71
IV. FAMILIAALVERMOGENSRECHTELIJKE KNELPUNTEN BIJ DE OVERDRACHT VAN KUNSTVERZAMELINGEN		
	RENATE BARBAIX	73
	Hoofdstuk I. Inleiding	73
	Hoofdstuk II. De erfrechtelijke verrekening van de schenking	74
§ 1.	Inleiding	74
§ 2.	Schenking als voorschot op erfdeel	75
A.	De afwijkende inbrengregeling voor de schenking van roerende goederen	76
B.	Een bijkomende moeilijkheid: de aanwezigheid van een langstlevende echtgenote	78
§ 3.	Schenking buiten erfdeel	80
	Hoofdstuk III. De modaliteiten van de schenking	81
§ 1.	Behoud van het beheer over de goederen	82
A.	Mogelijkheden	82

B. Omvang van de bevoegdheden: voorzichtigheid geboden?	84
§ 2. Het behoud van de inkomsten	87
A. Mogelijkheden	87
B. Het behoud van de inkomsten op eerste verzoek?	87
§ 3. Het beheer na het overlijden van de schenker	88
§ 4. De uitsluitingsclausule	91
V. KUNST EN VERZEKERINGEN	
BRITT WEYTS	95
Hoofdstuk I. Particulieren	96
§ 1. De brandverzekering	96
§ 2. De <i>all risk</i> verzekering	100
§ 3. Het bewijs	108
Hoofdstuk II. Tentoonstellingen	109
VI. DE RECHTSVERHOUDING TUSSEN DE BEELDENDE KUNSTENAAR EN DE GALERIEHOUDER	
ALOÏS VAN OEVELEN	115
Hoofdstuk I. Inleiding	115
Hoofdstuk II. De rol van de galeriehouder en de moeilijkheden bij de kwalificatie van zijn rechtsverhouding met de kunstenaar	116
§ 1. De rol van de galeriehouder	116
§ 2. Moeilijkheden bij de kwalificatie van de rechtsverhouding tussen de kunstenaar en de galeriehouder	116
Hoofdstuk III. De overeenkomsten die geen overdracht van het eigendomsrecht van het kunstwerk impliceren	117
§ 1. De overeenkomsten om niet	118
A. Toepassingen in de praktijk	118
B. De juridische kwalificatie	118
C. De rechtsverhoudingen tussen partijen bij bruiklening	120
§ 2. De overeenkomsten onder bezwarende titel	123
A. Huurovereenkomsten	123
B. Lastgevings- en commissieovereenkomsten	124

Hoofdstuk IV. De overeenkomsten waarbij een kunstenaar het eigendomsrecht van zijn kunstwerken overdraagt aan een galeriehouder	126
§ 1. Algemeen	126
§ 2. De overeenkomsten waarbij een kunstenaar aan een galeriehouder al zijn kunstwerken overdraagt tegen de periodieke betaling van een geldsom	127
A. Nadere omschrijving	127
B. Juridische kwalificatie	127
C. De verbintenissen van de kunstenaar	128
1. De verbintenis tot het vervaardigen van kunstwerken	128
2. De verbintenis om de vervaardigde kunstwerken in eigendom over te dragen aan de galeriehouder	129
D. De verbintenissen van de galeriehouder	131
§ 3. De overeenkomsten waarbij een kunstenaar het geheel of een deel van zijn kunstwerken verkoopt aan een galeriehouder tegen de betaling van een koopprijs	132
§ 4. De overeenkomsten waarbij een kunstenaar aan een galeriehouder een voorkeurrecht of een recht van voorkoop toekent	134
Hoofdstuk V. Besluit	135
VII. WEL GEVEILD... MAAR OOK VERKOCHT?	
Kanttekeningen bij de rechtspositie van Belgische veilinghuizen	
BERT DEMARSIN	137
Hoofdstuk I. Inleiding	137
Hoofdstuk II. Over veilen en verkopen en het verschil tussen beide	138
§ 1. Traditionele zienswijze: het veilinghuis als commissionair	138
§ 2. Alternatieve zienswijze: het veilinghuis als lasthebber	141
A. Lasthebbers zijn geen verkopers...	142
B. Lasthebber v. commissionair – of monistisch v. dualistisch kooprecht	144
C. Probleemstelling en besluit	149
§ 3. Over wat u nog niet wist maar wel vermoedde: de keerzijde van de medaille	150
A. De discretie van het Belgische veilinghuis	150
B. Fiscale gevolgen	151
1. De registratierechten	151
2. De btw	154

3. Samenvatting van het fiscale kostenplaatje	157
Hoofdstuk III. Besluit	158
VIII. DE KWALIFICATIE VAN HET INKOMEN VAN DE KUNSTENAAR	
WIM PUTZEYS	159
Hoofdstuk I. Inleiding	159
Hoofdstuk II. Begrippen	160
§ 1. Beroepsinkomen	160
§ 2. Divers inkomen	161
A. Occasionele of toevallige inkomsten	161
B. Prijzen en subsidies	162
1. Belastbare subsidies en prijzen	162
2. Vrijgestelde prijzen en subsidies	163
3. Prijzen die buiten het toepassingsgebied vallen van artikel 90, 2° WIB92	164
Hoofdstuk III. Inkomen van de kunstenaar	164
§ 1. De creërende kunstenaar	164
A. Beroepsinkomen versus divers inkomen	164
1. De frequentie	165
2. De verbondenheid met een hoofdberoep	165
3. Andere criteria	167
B. Roerend inkomen?	168
1. De derde weg	168
2. Herkwalificatie van roerend inkomen in beroepsinkomen	169
C. Verdere kwalificatie	171
1. Bezoldigingen	171
2. Baten of winst	171
§ 2. De uitvoerende kunstenaar	172
A. De artistieke prestatie	172
B. Inkomen uit de exploitatie	173
Hoofdstuk IV. Besluit	174

IX. INTERNATIONALE ASPECTEN MET BETREKKING TOT DE INKOMSTENBELASTING VAN KUNSTENAARS EN ARTIESTEN	
BART PEETERS	177
Hoofdstuk I. Vermijden van dubbele belasting door middel van verdragen ..	177
Hoofdstuk II. Algemene verdeling van de taxatiebevoegdheid	179
Hoofdstuk III. Afwijkende bepaling voor artiesten	180
Hoofdstuk IV. Probleem van de “rent-a-star companies”	182
Hoofdstuk V. Overtaxatie van de internationaal actieve artiest	183
Hoofdstuk VI. Mogelijke oplossingen?	184
§ 1. In dubbelbelastingverdragen	184
§ 2. In nationaal recht	184
§ 3. Aanvechten van de discriminerende behandeling: het Europese vrije verkeer	185
Hoofdstuk VIII. Besluit	188
X. BEELDENDE KUNSTENAARS EN BTW	
Hfdst. I en IV: LUK VANDENBERGHE	191
Hfdst. II en III: JAN SOUVEREYNS	191
Hoofdstuk I. Inleiding	191
§ 1. Korte beschrijving van het btw-systeem	191
§ 2. Btw-plicht van beeldende kunstenaars	192
A. Zelfstandige deelname aan het economische verkeer	192
B. Leveringen van goederen en diensten onder bezwarende titel	193
§ 3. Het recht op btw-aftrek als corrolarium van de btw-plicht	193
Hoofdstuk II. De btw-behandeling van de door een beeldende kunstenaar verrichte handelingen	194
§ 1. De verkoop van kunstwerken	196
§ 2. Verhuur van kunstwerken	203
§ 3. Restauratie en herstelling van kunstwerken	204

§ 4. Muurschilderingen	205
§ 5. Overdracht van auteursrechten	205
§ 6. Het geven van workshops en seminars	207
§ 7. Opbouw van tentoonstellingen	208
§ 8. Lezingen en voordrachten	209
Hoofdstuk III. De relatie van de beeldende kunstenaar met andere actoren in de culturele sector	
§ 1. De tussenkomst van een kunstgalerij -galerijhouder	209
§ 2. Tussenkomst van een SBK	213
§ 3. Organisator van tentoonstellingen	213
§ 4. Musea	215
Hoofdstuk IV. De eerbiediging van het non-discriminatiebeginsel bij de btw-heffing op beeldende kunst	
§ 1. Het verschil in btw-tarief naargelang de hoedanigheid van de verkoper	215
§ 2. Het verschil in btw-tarief naargelang de aard van de kunstvoorwerpen	218
XI. FISCALE ASPECTEN VAN PARTICULIER KUNSTBEZIT	
BRUNO PEETERS en CHRIS VANOVERLOOP	223
Hoofdstuk I. Inleiding	
Hoofdstuk II. Kunstbezit in hoofde van een particulier	
§ 1. Inkomstenbelastingen (m.n. personenbelasting)	225
A. Verwerving onder bezwarende titel	225
B. Bezit	225
C. Bruiklening	225
D. Verhuur	225
E. Vervreemding	226
1. Normale verrichting van beheer van privévermogen	226
2. Belastbaar divers inkomen in de zin van artikel 90, 1° WIB 92 .	227
3. Belastbaar beroepsinkomen	228
4. Bewijslast	229
5. Casuïstiek	229
a. Normaal beheer van privévermogen	229

b. Diverse inkomsten	230
c. Beroepsinkomen	231
6. Natuurlijke persoon niet-rijksinwoner	231
§ 2. Belasting over de toegevoegde waarde	231
A. Verwerving onder bezwarende titel	231
1. Algemeen stelsel	231
2. Openbare veilingen	232
B. Verhuur	232
C. Wederverkoop	233
§ 3. Registratie- en successierechten	233
A. Schenkingsrechten	233
B. Successierechten	236
§ 4. Privémecenaat	240
A. Inbetalinggeving van kunstwerken ter vereffening van successierechten	241
B. Aftrek in de personenbelasting van geschonken kunstwerken	243
 Hoofdstuk III. Particulier kunstbezit in structuren zonder rechtspersoonlijkheid	244
§ 1. De burgerlijke maatschap	244
A. Juridisch kader	244
B. Fiscale behandeling	246
1. Oprichting	246
a. Inkomstenbelastingen	246
b. Registratierechten	247
c. Btw	247
d. Successierechten	248
2. Werking	248
a. Inkomstenbelastingen	248
b. Registratierechten	251
c. Successierechten	252
3. Beëindiging	252
a. Inkomstenbelastingen	252
b. Registratierechten	252
c. Successierechten	253
§ 2. Private conventionele onverdeeldheid	253
A. Opzet en concrete vormgeving	253
B. Fiscale behandeling	256
1. Oprichting	256

2.	Werking	256
3.	Beëindiging	257
Hoofdstuk IV. Particulier kunstbezit in structuren met rechtspersoonlijkheid		257
§ 1.	Stichting	258
A.	Juridisch kader stichting versus vzw	258
B.	Fiscale behandeling	261
1.	Oprichting	261
a.	Registratierechten	261
b.	Successierechten	263
c.	Jaarlijkse taks tot vergoeding van de successierechten	263
d.	Inkomstenbelastingen	265
e.	Btw	266
2.	Werking	266
a.	Inkomstenbelastingen	266
b.	Btw	267
c.	Registratie- en successierechten	269
d.	Jaarlijkse taks tot vergoeding van de successierechten	269
3.	Beëindiging	269
a.	Registratie- en successierechten	269
b.	Inkomstenbelastingen	270
§ 2.	Vzw	271
A.	Oprichting	271
1.	Registratierechten	271
2.	Jaarlijkse taks ter vergoeding van de successierechten	272
3.	Inkomstenbelastingen	272
4.	Btw	272
B.	Werking	272
1.	Inkomstenbelastingen	272
2.	Btw	272
3.	Registratie- en successierechten	272
4.	Jaarlijkse taks tot vergoeding van de successierechten	272
C.	Beëindiging	273
1.	Registratierechten	273
2.	Inkomstenbelastingen	274
3.	Jaarlijkse taks tot vergoeding van de successierechten	274
§ 3.	Burgerlijke vennootschap met handelsvorm	275
§ 4.	Handelsvennootschap met rechtspersoonlijkheid	276
A.	Inkomstenbelastingen (m.n. vennootschapsbelasting)	276
1.	Afschrijvingen	276

2. Notionele intrestaffrek	277
3. Meer- of minderwaarden	277
B. Btw	278
C. Bedrijfsmecenaat	278
Hoofdstuk V. Besluit	279
XII. HET SOCIAAL STATUUT VAN DE KUNSTENAAR.	
Een inleiding	
DANIËL CUYPERS	281
Hoofdstuk I. De drie ‘statuten’	281
§ 1. Drie professionele statuten als fundamentele pijlers van het sociale systeem	281
§ 2. Een goed uitgebouwd werknemersstatuut en een zwak uitgebouwd zelfstandigenstatuut	282
§ 3. De kunstenaars op zoek naar een statuut	284
Hoofdstuk II. De krachtlijnen van het eigen statuut	286
§ 1. Een moeilijke bevalling	286
§ 2. De sociale draaideur	287
§ 3. Een werkgever als ankerpunt	288
XIII. DE KLEINEVERGOEDINGSREGELING, HET SOCIAAL STATUUT VAN DE KUNSTENAAR EN DE VERGOEDINGEN VOOR DE EXPLOITATIE VAN AUTEURSRECHTEN	
GREET SOUVEREYNS	291
Hoofdstuk I. De kleinevergoedingsregeling voor kunstenaars	291
§ 1. Het personeel toepassingsgebied van de kleinevergoedingsregeling ...	292
§ 2. De voorwaarden van de kleinevergoedingsregeling	292
§ 3. De cumulatie van de kleinevergoedingsregeling met de vrijwilligersvergoeding	296
Hoofdstuk II. Het sociaal statuut van de kunstenaar	296
§ 1. Toepassingsgebied van het sociaal statuut van de kunstenaar	296
§ 2. Uitsluitingen uit het sociaal statuut van de kunstenaar	298

§ 3.	Voordelen van het sociaal statuut van de kunstenaar	299
A.	Vermindering van de loonlast	299
B.	Vermindering van de administratieve last: oprichting van SBK's ...	300
1.	Statuut van de SBK's	301
2.	Tijdelijke arbeid	302
3.	Praktische werking van de SBK's	302
C.	Administratieve hervormingen: centralisatie van uitbetaling van vakantiegeld en gezinsbijslag	304
1.	Vakantiegeld	304
2.	Gezinsbijslag	306
§ 4.	Eén van de gevolgen van het sociaal statuut van de kunstenaar: bescherming tegen werkloosheid	306
A.	Recht op een werkloosheidsuitkering	306
1.	Toelaatbaarheidsvoorwaarden voor werkloosheidsuitkering ..	307
2.	Toekenningsvoorwaarden	309
B.	De berekening van de werkloosheidsuitkering	310
C.	Combinatie van werkloosheidsuitkering en inkomsten uit artistieke activiteiten	311
1.	Kleinevergoedingsregeling voor kunstenaars	311
2.	Zelfstandige	311
3.	Werknemer	313
a.	Neutralisatie van de werkloosheidsduur	313
b.	Beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt	314
c.	Praktijk	315
	Hoofdstuk III. Vergoedingen voor de exploitatie van auteursrechten	316

XIV. DE COMMISSIE KUNSTENAARS

Kritische analyse van de bevoegdheden en de werking van deze commissie

ANNE VAN REGENMORTEL	319
----------------------------	-----

Hoofdstuk I. De bevoegdheden van de commissie voor kunstenaars	319
--	-----

§ 1.	De informatie- en adviesopdracht	320
A.	De informatieopdracht	320
B.	De adviesopdracht	321
§ 2.	De regulerende opdracht via de afgifte van zelfstandigheids- verklaringen	326
A.	De situering van de zelfstandigheidsverklaring	326

B. De beoordeling van de socio-economische onafhankelijkheid	329
C. De procedure	331
1. Fase van aanvraag	331
2. Fase van onderzoek	331
3. Fase van beslissing	333
D. De gevolgen en draagwijdte van de zelfstandigheidsverklaring	334
E. De geldigheidsduur van de zelfstandigheidsverklaring	338
Hoofdstuk II. De werking van de commissie kunstenaars	340
Hoofdstuk III. Besluit	346
XV. HET VOLGRECHT VAN EEN AUTEUR VAN WERKEN VAN GRAFISCHE OF BEELDENDE KUNST	
HENDRIK VANHEES	349
Hoofdstuk I. Inleiding	349
Hoofdstuk II. De huidige regeling inzake het volgrecht	351
Hoofdstuk III. De toekomstige (nieuwe) regeling inzake het volgrecht	352
§ 1. Inleiding	352
§ 2. De definiëring van het volgrecht	353
§ 3. De toepassingsvoorwaarden inzake het volgrecht	353
A. Een oorspronkelijk kunstwerk	353
B. Iedere doorverkoop van een oorspronkelijk kunstwerk	355
C. De toepassingsdrempel voor het volgrecht	357
D. Het tarief van het volgrecht	358
E. De rechthebbende op het volgrecht	360
F. De schuldenaar van het volgrecht	363
G. De uitoefening van het volgrecht	365
1. De kennisgeving van de doorverkoop en de betaling van het volgrecht	365
2. Het opvragen van inlichtingen en het controlerecht	368
3. De verjaring van de vordering van de auteur	369
4. Het lot van de niet-uitkeerbare bedragen	369
§ 4. De kenmerken van het volgrecht	370

Inhoud

§ 5. Een overgangsregeling i.v.m. volgrechten, nog verschuldigd krachtens de Wet van 25 juni 1921	371
§ 6. De inwerkingtreding van de Wet volgrecht	372

EPILOOG

KAREL RIMANQUE	375
----------------------	-----